

ДiЛО

виходить щоденно перепол.

<p>РЕДАКЦIЯ I АДМИНIСТРАЦIЯ: Львiв, Ринок 10, 8, пом. Конт. почт. шк. 143.322. Адреса для телеграм: „Дiло“ Львiв. Нач. Редактор приймає вiд 10—11 год. перепол. Рукописи не звертаються.</p>	<p>ПЕРЕДПЛАТА: Мiсячно в прац. 2,500.000 Мп. ЗА ГРАНИЦЮ: В Австрiї 1 дол., Францiї, Голландiї, Бельгiї 10 фл. ф., Италiї 10 л., Нiмеччинi 1,000.000 л. марок, Швейцарiї 5 шв. ф., Чехословаччинi 30 ч. ко- лон., Румунiї 100 лей, Бол- гарiї 50 л., Астрiї 4,000.000 кр. Залив адв. 10,000 ш.</p>	<p>В ознаменi оголошень свертатися до Адмi- нiстрацiї. ЦIНА ОДНОГО ПРИМЕРНИКА 100.000 Мп.</p>
---	---	---

Видас: ВИДАВНИЧА СПЛКА „ДiЛО“.

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Доба диктаторських намагань.

Живемо у добi, якої характеристичною прикметою є те, що в суспiльному життi щораз частiйше вирiнають олинци, якi хотять направити похибки недавнього минулого одним рiшучим зворотом у цей або инший бiк. Суспiльний устрiй, що приймав як основу правління парламентську систему, хитається. Парламентська система вирiсла з поширення демократичних iдей; полiтичнi партiї годились на принципи, що влада повинна спочивати в руках бiльшостi. Байдуже, чи ця бiльшiсть доходила до голосу так або инакше, чи вона була справжнiм виразником iдей у суспiльностi i чи була розумнiйша. Важливим був факт, що представники уряду, партiї та органiзацiї пiдавалися згiдно такiй перевiрцi своїх компетенцiй, щоби про них рiшала бiльшiсть.

Та ось прийшла велика вiйна. Розбурхались пристрасти, розтанцювалася уява, напружились конфлiкти. Найпростiйшi справи та взаємини мiж суспiльними класами, партiями, i поодинокими народами заплуталися в неодинокiй гордий вузол. Маса втратила свій дальнiй терпiнь: i як стiй, звiзались її вершини, що обiцявали розвiязати гордий вузол просто i корисно. За Ленiном пiшов Муссолiнi, на Угорщинi Гортi, в Еспанiї ле Рiвера, у Болгарiї Стамболiйський; диктаторську спробу робив Людендорф; майже диктаторськi уповноваження одержав нiмецький уряд; переворот у Туреччинi мав всi характеристичнi прикмети диктаторськiй владi, i т. д. Цьому загальному явищу присвятив недавно визначний италiйський iсторик Гуглiєлло Ферреро, окрему статтю в. а. „Крiза парламентаризму“. Вiн ставить собі питання: чи лова диктаторських спроб є наслідком якб усiх урядiв, якi диктатори хотять заступити? Адже нерiшучiсть, недостатня вiдповiдальностi, чванливість та непослiдовнiсть були сiбами не тiльки парламентарського режiму; вiд них терпiли також рiдське самодержав'є i швейцарська демократiя.

Щi хиби, на гадку Феррера, мають своє джерело у складностi часої цивiлiзацiї, у надто великих розмiрах сучасних держав i рiзнозначностi їх функцiй. Усi годимося, каже Ферреро, що „влада повинна бути передана найбiльше заслуговуючому не нє. Але як це пiзнати? Хто має бути суддею? Кожен в окрема має найкращi мотиви, щоби вважати себе якнайбiльше вiдповiдним... Коли партiї не зiйдуть до згоди, щоби прийняти загальне, спiльне вiрiдло — а таким є саме принцип бiльшостi, — тодi вони навприкинцi мусять боротися за владу зi зброєю в руцi. Насильство стає тодi „останньою рiшцею“... Парламентський режiм може спочинити своє завдання тiльки тодi, коли нi одна партiя нараз не захоче або не має засобiв, щоби зрвати з спiльними прийнятими правилами. Коли якась партiя, або суспiльна класа, яка й заступає, є загрожена у своїй честi, у своїй вiрiдлi, у своїм iснуваннi тодi вона вiдса повинна використати те, що вона

збунтується проти бiльшостi i проти прийнятх нею правил суперництва“.

Якiж вигляди має перед собою Европа, коли лiйшла до такого стану? „Чи треба погодитися на те, що вона розлетиться на двi половини, на лiберальну i на диктаторську? Майбутнiсть покаже... Та коли поглянемо на ситуацiю зi становища цiлостi всiх вiещ, не можна вiршити в остаточний успiх такої винiмкової форми влади. Свiт став надто ускладненим, щоби одна людина була в силi проводити долею цiлої краiни“. Приклади диктаторства у минулих вiках не є переконуючi. Навiть Наполеон тiльки надлюдськими зусиллями мiг у винiмових умовах на протезi кiльох лiт панувати над частинною Европою.

Ферреро гадає, що нинiшня криза не була би дуже довгою, колиб метою революцiї та переворотiв було шукання нового уряду, бiльше послiдовного та енергiчного шляхом диктатури. „Диктатури могли би служити на те, щоби зникнути форми парламентського правління. Коли народи на який час втратять щось до чого стали байдужими в наслідок звички, згодом добувають добрi прикмети втраченого... Є виключене, щоби дещо мiг бути вiдтворений трiвкий та законний лад, покiль не втихомиряться пристрасти i покiль партiї не перестануть мати на своїх услугах збройну силу. При допомi зброї диктатори можуть здержатися ще довго по тому як знову стала їх неспроможнiсть“.

Причину нездорового стану добуває Ферреро в тому, що Европа вiд 1789 р. перейшла надто багато революцiй та воєн: вона — каже вiн — „не потребує нових воєн i нових революцiй, якi тiльки збiльшують ще безлад та нещастя; вiн треба зснiйшити та простiшити iдей: бiльше плавних i помiркова-

них бажань, iдею збогачення життя бiльшою гуманiстiєю... Певним є те, що краiни, якi не пiдуть за революцiйними iлюзiями на лiво або на право, лєкше та краще вiйдуть зi страшного лиха якогось доби. Вони навчать иншi краiни полiтичного реалiзму. Бо нiколи ще не виринула така потреба реалiзму в полiтицi як у нинiшний час i нiколи ще так легко як нинi народи та уряди не сходили на манiвцi йдучи за iлюзiями та вiрiями. Для оздоровлення Европи треба невихильно, щоби бодай деякi народи негазували иншим дуже розумне i просте правило: Якщо якийсь механiзм але функцiонує, то спершу нiж його викинути геть, треба перевiрити, чи причина його зiснування лежить в ньому самому чи у робiтниковi, який не вiме ним орудувати. Людина, яка не знає що робити з iнструментом, а викидає його через вiкно, замiсть вичити, як ним користуватися — є безглуздою i шкодить сама собі“.

Полiшаючи на боцi погляди Феррера на оздоровлення сучасної Европи — як надто далекi вiд нас, треба признати, що навiть у наших вузьких рiмцях полiтичного життя повалились загальнi ознаки диктаторськiй манiї. Нiкий нарiд не буде обанувачувати своїх керманiчiв за порушення прав бiльшостi, коли цi керманiчi для добра цiї бiльшостi в даний момент умiють взяти у свої твердi руки полiтично-суспiльний провiд. Тодi диктатура як винiмова форма влади може бути доцiльнiйшим засобом, нiж найкраща форма парламентського правління. А проте не треба забувати, що владi меншостi вибачається багато дечого в iмi її розуму та енергiї, що виростають понад пересiчний рiвень. Коли ж принципи диктатури наслідують меншiсть, що стоїть понижче пересiчного рiвня, тодi полiтика стає карикатурою i дорогою забавою великих дiтей, що „граються у вiйсько“.

Хто зна, чи до загальних ознак европейськiй недуги, у нас не треба додати ще цiї останньої.

З „кресових“ образкiв.

Варшавський „Курер Польскi“ з 15. п. м. подає цікаву кореспонденцiю з бiлоруських кресiв. Автор кореспонденцiї констатує велику змiну в настроях населення за останнi два роки. Два роки тому тут були ще деякi сподiвання вiдносно Польщi. Тепер бiлоруське населення основно вiдчилось з цих сподiвань.

Польська валюта тут не iснує, усталилася вiмiнна торгова. В бiльших транзакцiях курсує долар i зол. рубель, в менших — приймається пундл i фунтл жити, вiаса i т. д. За польськi марки можна тут купити тiльки такi дрибницi, як iгла, пуделко сiринчикiв. Марок нiхтi не хоче брати. Їх ховається на державнiй ошадтi i податки.

Повний занепад поваги адмiнiстрацiї. Адмiнiстрацiя господарює тут, як в якiсь африканськiй колонiї.

Полiцiя нашає критики. Головна цiлюм складається з елементiв вiдвiдно моральної вартостi i є

язвою мiсцевого населення. Поширює гнет i визиск, не гварантуючи безпеки. В поважних ситуацiях, коли майнови чи життю громадян грозить небезпека, полiцiя або пiйна, або несприятна, або зi страху ховається в мишачi норi“.

Кореспондент подає як примiр картину, яка нiчим не рiзниться вiд аналогiчних мексиканських зривкiв.

Вночi 30. грудня м. р. банда з 40 люда, заосмотрена в скорострiд, ручнi гранати i криси, напала на мiстечко Городок. Гершт банди зайняв центральне мiсце на ганку одного з домiв, де був склад горiлок та спирту i проголосив нетицальнiсть народу. „Хто посягне рукою за горiлку, згне на мiсцi“ — такiй був приказ. Опiсля бандити обсадили будинок державнои полiцiї, кинувши для постраху через вiкно гранат. Очевиано, полiцаїв не було на мiсцi. Як оповiдають мiсцевi мешканцi, полiцаї ще з вечора

попилися тою самою горiлкою, яку заборонив гершт банди своїм товаришам.

Ця тактика пiдчас нападiв банд тут пристосовується вже традицiйно. Отже мимо цього, що в Городку була поважна скiлькисть полiцiї, банда ограбила мiстечко до часта. Вивезено 16 фiр товарiв, багато золота i доларiв та 12 найкращих коней. Хiд всiх нападiв тут все однаковий: алкоголь заборонений пiз карою смертi для бандитiв, обильно пристосований до мiсцевих властей.

На другий чи третий день пiсля такої подiї приїзджають сюди представники вищої влади, списують багато паперу протоколани i цi протоколи побiльшують склади на урядових полiцiях.

Поляк про „кресову“ полiтику.

Варшавський тижневик „Курер Столечни“ (ч. 3) помiстив статтю п. Курнатовського в. м. „Крес i конституцiя“, в якiй автор лiдром лiвцiв, що вирiшування Польсько „кресового“ питання шляхом утворення окремих сфедерованих з Польсько державою на Украiнi та Бiлорусi нiма величезної маси жертв iз польського боку не дозволя дiяти, iдея польського федералiзму збанкрутувала, бо до осигнення її треба би вести столiтню страшну вiйну з Росiєю.

„Друга програма — пiше автор розвивався на протезi двох останiх iдiв. Ми маємо кордон призначити нiм Рижський договiром, ми хочемо жити згiд з Росiєю, але все, що лежить на захiд вiд Рижського кордону, ми повиннi вважати правдою польськiй“.

— Такою є програма „народової демократiї“, яка в минулому мiсцi повалилася разом з урядом тої партiї.

Автор дивиться на „кресову“ полiтику пiдмiнно вiд „народової демократiї“. Для нього яснє

„що Украiнi, Бiлорусинi i т. м. повиннi мати в Польщi національну волю не в формi шогось пiсмонту а просто волю для себе самих. З тої точки погляду брак українського унiверситету у Львовi, обмеження, на нiй налягається православна церква в Польщi i т. д. i т. д. — явища дуже небезпечнi; так як ми не успiли засiлювати Москалi так i ми не зможемо спольшовувати Украiнцiв, Бiлорусинiв i м. i т. м. краще було би з огляду на виетковi обстани створити три „кресовi“ провiнцiї. Галичина, Польнi, Польска i Вiснцiйною з малiськими на воцтi та з автономними соймами, в компетенцiю яких ввiдали би питання культурно-просвiтнього характеру? Велика Росия забуде про Пiньск i Дубно, коли для тамошнього мiсцевого населення буде добре. Чеснi задоволення культурних, національних i релiгiйних потреб окремих iндiвiдуальних меншостей, закрiплення iзнього добробуту починається до зблiщення поваги Польщi за кордоном i одночасно зкрiплення власну державу в серединi“.

Так то кожний польський полiтик i навiть всякий троха патрiотичний Польк бачить, що але дiється в Польщi з „кресовою“ полiтикою i знає, що Польща куляє через неї а тому й радить. Наведений автор радить розчленувати українськi землi пiд Польщю на три автономних краї не згадуючи словом про те, що вiн зробив би з Холмищиною. Автономiя цi в розумiннi щiрого автора заключає лась би в тому, що краєвi обиди

радіали би (vivum tenentis amici!) виключно над освітньо-культурними справами. Ясно, що софми творилися би по рецепті Гломбінського і члвло польських послів на чисто українській території мусіло би перевищати або що найменше дорівнювати такому ж послів українців.

Ми знаємо з давньої минулої практики, що найдеальніший навівть Поляк у найкритичнішому положенні своєї нації в данім випадку держави не піднесеться вище над те, щоби ратуючи рівночасно не губити.

3 польських справ.

Арештування польських імі-таторів «шешем».

У вчорашній передовиці («Хора людина») подали ми назву інформації про арештування серед польських «фашистів» у Варшаві, про плани і засоби конспірації з «Поготова патр отуф польскіх», про відпомагання цієї організації провідними міністрами з хімічного-кабінету. Сьогоднішня преса приносить дальші подробиці «Курєр поранни» і «Курєр польскі» подають, що з протоколу розмови делегата П. П. П. з Гломбінським (про який вже згадувало у нас) виходить, що П. П. П. обговорювало з Гломбінським (міністром освіти і головою клубу З. Д. Н.) справу іменування президента в єдиній раді П. П. П. підслеретарем стану в міністерстві військових справ.

В колах П. П. П. обговорювано в останніх часах отсі плани: 1) викликання масових заворушень рибачества на голодування зглядю політичній тлі; 2) заплювання помочі організації П. П. П. правительству для поддалення заворушень; 3) на випадок прийеття цієї помочі опанування Варшаву; 4) проголосити диктатуру П. П. П. в цілій Польщі.

Мачальні власті польських «фашистів» були поділені на: 1) головну упряму, 2) ген. штаб і 3) воєнну раду. Вони змагали вазопити в свої отні всі області державного життя, головню внутрішню адміністрацію, судництво і військову з кореспонденції виходить, що воєнна рада П. П. П. піддержувала тісний контакт і посланні з таб ру Хієна.

В заговор змішаний комісар варшавської поліції Гостиньскі.

В Лодзі відкрито відділ П. П. П. і арештовано десять осіб. Співстановлено, що організації в Лодзі числила багато членів.

Арештування переведено теж в Познань, Кельцах і Радомі. Цікаво, що в справі арештованих інтервенціонів був міністер внутрішніх справ — д-р Кернік. Є великий натиск, щоби справу затушувати.

Вітос в новій ролі.

Як подає «Хвіля», експрес з хіміко-власницького правительств — Вітос вріє про створення нової партії, т. за аграрної. Метою нової партії мала би бути охорола станових інтересів, при чім Вітос змислює не члвдити на послів селян, що є тепер в інших партіях, омакже сподіється, що спільність інтересів спонукає їх до зєднання в одну партію як це було колись в австрійській парламенті. Зі своїм планом має виступити Вітос дня 17. ч. м. на засіданню головної управи Гіста.

Вальоризація податків і винагородження за ревізіцію

Недавно ухвалено в польській соймі вальоризацію податків. Майже рівночасно деякі громади одержали винагородження за рекавірованні предмети. Та яка велика різниця одного від другого. Податки авальоризовано до як найбільшої висоти, а винагородження зведено просто до 0 (нулі). На доказ нехай послужить громада Стрільбичі, пов. старосамбірського.

В р. 1919 в маю після проломлення фронту біля Хирова польські війська сперлися яко в першім місці відпочинку в Стрільбичах. Це село страшенно знищено. Де було яке сіно чи солома, а так само, хто має ще яке збіжжя, забрано без пощади, а з дробу, що лиш під руки навиносало, жовніри або забірали, або вистрілювали. Всі добрі коні і воля, яких люде не встигли заховати в лісі, забрано, а так само упряжі і т. п. Тоді забрано разом 46 коней, 18 1/2 воля з залізних, 22 упряжі прядеві, 8 упряж шкіряних і свиню ваги 60 кг. Про дріб і поживу не згадує.

За все те рекавізаційна комісія постановою з дня 22. XI. 1923 призначила винагородження в загальній сумі 341.000 мп і словами: триста сорок один тисяч мп. За ці гроші можна купити хіба 2 словно: два батоги і то гіршої сорти, бо лишші і батіг коштують 200.000 мп. Ось дотична постаново:

Okręgowa Komisja Rekwizycyjna D. O. Gen. Lwów.

L. 259/23/OKP.

ORZECZENIE.

W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej!

Okr. Kom. Rekwiz. prz. D. O. K. VI we Lwowie na posiedzeniu z dnia 22. XI. 1923. rozpatrywała sprawę odszkodowania piezkańców gm. trzeblice pow. St. Sambor za przeprowadzone przez W. P. w maju 1919 r. rekwizycje i wydała następujące

ORZECZENIE.

Przyznaje się za zarekwirowane u nich przez W. P. 1919 r., a to:

- 1) Kaśka Małecka 1 k., 2) Piotr Hasczyczyn 1 u. p., 3) Andrus Ławryk 1 k. 1/2 w. z., 4) Piotr Wlųcki 1 k. 1 w. z., 2 u. p., 5) Paweł Paćak 1 k., 1 w. z., 6) Wasyl Kawaćczak 1 k., 7) Michał Furdyczka 2 u. p., 8) Iwan Byczkowycz 1 w. z., 9)

1) 1 k. = 1 koć. 1 w. z. = 1 wóz żelazny, 1 u. p. = 1 uprzęż parciała, 1 u. sk. = uprzęż skórzana.

- 10) Andrzej Pukacz 3 k., 2 w. z., 1 u. p., 2 u. sk., 10) Hryć Łuzęcki 1 k., 11) Michał Senvk 1 k., 12) ks. Iwan Jaworski 1 k., 1 w. z., 1 u. sk., 13) Dańko Hryńko 1 k., 14) Michał Hasczyczek 1 k., 15) Fruzia Szak 1 w. z., 16) Marja Szak 1 k., 17) Michał Bahnij 1 k., 1 w. z., 1 u. p., 18) Marja Raiko 1 w. z., 19) Szyja Oberländer 1 k., 20) Michał Pylypko 1 k., 1 u. p., 21) Władysław Petruszkiewicz 1 w. z., 1 u. p., 22) Łesko Krochtiak 1 k. 1 w. z., 1 u. p., 23) Wasyl Kohut 1 w. z., 1 u. p., 24) Mikołaj Kurcz 1 k., 1 w. z., 1 u. sk., 25) Fruzia Szęcyk 1 k., 1 u. p., 26) Iwan Stecyk 1 k., 1 w. z., 1 u. p., 27) Stefan Duszny 1 k., 1 u. p., 28) Mikołaj Duszny 1 k., 28) Hryć Furdyczka 1 k., 1 w. z., 1 u. p., 30) Stefan Chibun 1 k., 1 u. p., 31) Iwan Furdyczka 1 k., 1 u. p., 32) Wasyl Hasczyczyn 1 k., 33) Mikołaj Zadilski 1 w. z., 34) Mikołaj Kohut 2 k., 2 u. p., 35) Iwan Kanralyk 2 k., 2 w. z., 1 u. p., 1 u. sk., 36) Wasyl Hakiwnyk 1 k., 37) Waśko Janiw 1 k., 38) Michał Wagil 2 k., 39) Stefan Karwasz 1 k., 40) Michał Bahnij 1 k., 41) Andrzej Bohusz 1 k., 42) Michał Zwarycz 1 k., 43) Iwan Pirkó 1 k., 1 u. p., 44) Marja Chyt 1 k., 45) Fruzia Pirkó 1 k., 46) Fruzia Janiw 1 k., 47) Wasyl Warszawski 1 k., 48) Piotr Dukiewicz 1 k., 1 u. p., 49) Anna Jurczyk 1 k., 50) Staś Szak 1 ównia wagi 60 kg.

Колі числено по 6.400 мп., воля залізи по 2.000 мп., упряжі предені по 200 мп., упряжі шкіряні по 500 мп., а свиню 1 кг. по 20 мп.

Zatem wynagrodzenie w łącznej kwocie 341.000 mр. słownie: trzysta czterdzieści jeden tysięcy Mр. — ma być poszkodowanym wypłacone.

UZASADNIENIE.

Fakt i rozmiar rekwizycji u poszkodowanych przez W. Pol. dokonanej stwierdzony jest dochodzeniami administracyjnymi przez Policję Państwową.

Wartość zarekwiroowanych przedmiotów została przez O. K. R. ustalona na podstawie cen w czasie przeprowadzenia tej rekwizycji obowiązujących.

Przeciw temu orzeczeniu można wnieść odwołanie do Głównej Komisji Rekwizycyjnej w Warszawie w terminie miesięcznym przez tut. Komisję.

Dnia 22. XI. 1923.

Підпис нечиткий.

Рекурсу з пошкодованих ніхто не вносить.

Преса.

Модель еміграції і «антига» проф. Лозинського. — Чи «чесність» може бути єдиною причиною політичного діача.

Галицька еміграція в Європі, а головню у Відні найшла в туку незавидному матеріальному положенню. Нуджа і голод переслідують емігрантів. В берлінському «Українському Прапорі» (ч. 1 з 1 січня ч. р.) проф. д-р М. Лозинський в статті «На поміч!» яскраво змальовує безплічність, безрадність і гірку долю емігрантів. Вона прикована до свого місця осідку, бо до Галичини не впускає її Польща, а на Закарпатті й на Бел. Україні теж важко дістатися. Гололюють члени Нац. Ради, б урядові Диктатури, студентські молодь, вдови і сироти по старшинах УГА. Проф. д-р М. Лозинський кличе всіх на поміч еміграції.

Свій поклик — киме він — звертає найперше до українського громадянства Галичини. Не тільки тому, що люде, до яких доберається голодова смерть на чужині, найтісніше зв'язані з сиво українською землею і несуть на собі важе наслідки боротьби за її незалежність. Також тому, бо теперішнє страшенне положення тих людей по части спільного українського громадянства Галичини своїм становищем спотворює політичній еміграції. Яким не становить красних кругів до політичній еміграції, який не підпомагання позиції політичній еміграції перед американськими землекрами, — при правдивій, хоч невеликій помочі Америки можна би було закладувати політичній еміграції на загальну користь «тшої справи».

Масш Гандзю киши! Аж ніяково читати такі з ґрунту невірній речі. Хотілось би вірити, що підпис п. проф. д-ра М. Лозинського поміжково найштовх під тими фальшивими твердженнями. А ще більше прикро, що безсумнівну благородну в своїй основі мету шан. автор помішав з очайдушними вигадками і справу допомоги змушдованим людем ваз як вихідну точку до звичайної неспати на українське громадянство Галичини. Бо який же чином українське громадянство Галичини спричинило страшенне положення еміграції? Чи може тим чином, що перед півтора роком Міжпартійна Рада вивала еміграцію до масового повороту до краю з впливком кількох потрібних за границею діачів? Однаке цей запис — на жаль лігнувано. З ґрунту протнворіччя правді твердження шан. п. професора, немов то красні круги відкопували позицію еміграції перед американськими землекрами і тим способом відняли її допомогу з Америки. Красні круги ніколи не

3 МУДРИЙ

Від знамом «непогальщини».

Причини до історії Українського Високого Шкільництва у Львові.

(Продовження.)

А в львівському суді дня 24 травня відбулася апеляційна розправа Йосифа Стецури, студента української техніки у Львові, проти вироку суду І. інстанції, яким засуджено його за це, що був членом тайного товариства «Львівська Студентська Секція». На першій розправі обвинувачений боронився тим, що згадана секція є складовою частиною українського приватного університету, признаного польським урядом. Оборону обвинуваченого підтримувала письменно заяла директора поліції з 22. лютого 1923 р., в якій було сказано, що «тільки Українська Студентська Рада вважається тайною організацією». Однаке покликаний в характері свідка на розправу директор поліції Райнлендер заявив, що «український, приватний університет у Львові є нелегальною інституцією, переслідуваною польською владою, однаке поведення той інституції є того роду, що постійно обходиться мійністю влади і користується відомостями». Наслідком таких

«обтяжуючих» знань директора поліції суддя Гуш признав тоді студ. Стецуру винним переступства з 285 § карного закону та засудив його на місяць тюрми.

На апеляційній розправі оборона поставила цілий ряд внесень з метою покликати свідків на обставину, що ні «Студентська Секція у Львові, ні український університет і українська техніка не є тайними товариствами. Вони формально польською владою не легалізовані, але фактично польська влада про їх існування знає. Що більше, польський уряд в Варшаві старався навіть кілька разів налязувати контакт із Сенатом українського університету, знає про той університет цілий культурний західно-європейський світ і т. д., отже ні університет ні техніка не є тайними інституціями. Мимо всього суд відкинув внесення оборони на покликання в характері свідків польського міністра освіти Миколовського-Поморського і його попередника Поніковського та затвердив засуд І. інстанції.

З днем 20. травня 1923. поліція почала ходити на університетські виклади та їх розв'язувати. Того дня в 12 год ранку розігнала поліція студентів з викладу в будинку Наукового Т-ва ім. Шевченка. Всі записки студентів і професора полярно сконфіскувала. Того самого

дня о год. 5. пополудні така сама подія мала місце в салі Т-ва «Муза» при вул. Краківській. Слідуючого дня 26. травня коло год. 4. пополудні цілий відділ поліції рівночасно загостив на два виклади в комнатах Науков. Т-ва ім. Шевченка. Всі присутніх дуже точно обшукано, переписано та повідбирало ім всі записки і книжки. 29. травня відділ поліції розігнав присутніх на викладі студентів медицини з малої салі Музичного інституту ім. Лисенка. При тік нагоді вбрано всі образи, які були потрібні для демонстрування в часі викладу.

Дня 30. травня 1923 р. приновлено до відписаного львівського поліцією славній австрійській «Prüfungsausschuss» (Dummpriafent) в 1857 р. та покарано його адміністративним шляхом 14-ти денним арештом без заміни на грошеву кару «за співучасть в організації та завідуванню справами українського університету». Цікаво, що вирокуючий в даному випадку урядник поліції не ужив для близкого означення роду інституції слова «тайний», а прямо такі карав за співучасть в організації українського університету.

Тогож 30. травня поліція знов розігнала присутніх на викладі студентів з малої салі Т-ва ім. Лисенка. А що студентів на викладі було дуже багато, то провірочнич до-

кументів присутніх, відбирання записок та списування всіх трівало понад дві години. Студенти за той мали змоу досить кручно зробити фотографічну знімку з урядуючих на викладі українського університету органів польської влади безпеченства. Після зроблення знімки професор заповів у тожж самому льокалі слідуючий виклад.

4. червня відбулася візита поліції на викладі техніків в льокалі студентського технічного Т-ва «Основа». 8. червня відбулася поліційна облава на університетських викладах в будинку Т-ва «Промісія». Того самого дня мало місце таке саме явище в малій салі Т-ва ім. Лисенка. В тій самій салі являса поліція 11., 12. і 13. червня 1923 р. Завязатою була поліція, але ще завязітійшими були українські студенти і професори. Тепер почали масово кликати на поліцію всіх українських студентів, яких стрінули на викладах і списувати з ними протоколи. Так само робила поліція з професорами, котрих заставала на викладах. Такі переслідування викладів як це вище зазначено, йшли без перерви аж до кіща семестру. А семестер закінчився 30. червня 1923.

(Продовження буде.)

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Справа репарацій.

New York Herald подає, що на першій засіданні комісії знанців ухвалено утворити дві підкомісії, одну під проводом Юнга для справи стабілізації німецької валюти і другу під проводом генерала Девіса для справ вирішення німецького бюджету. Праці обох комісій мають закінчитися в м. квітні, після чого справа репарацій мала б остаточно вирішитися.

В Порурю.

Страйк в Порурю триває далі, тільки деякі підприємства в менших містах продовжують працювати під впливом терору з боку Французів. Окупаційна влада стоїть далі на становищі, що введення 10-годинного дня праці є необхідною умовою порозуміння з робітництвом. Робітники обстоюють далі принцип 8-годинного дня праці.

Італійсько-югославянський договір.

З Белграду повідомляють, що югославянська рада міністрів одностайно аннулювала акт міністра Німечки про договір з Італією. Договір цей має бути доповнений військовим оборонним союзом, котрий тривав би 3 роки.

Війна Англії в Афганістані.

З Лондона повідомляють, що англійське правительство одержало від Афганістану недовольно відповідь на ноту в справі викриття винуватців убивства англійських офіцерів. Тепер Англія думає найенергійніше інтервенувати в Кабулі. Означе військова експедиція може зачатися швидко в квітні, бо тепер їм непроходимо вогні.

Заговор на ген. Секта.

Берлінські часописи повідомляють, що ті самі кола, котрі свого часу організували атентат на Ерихбергера і Ратенава, приготували тепер атентат на ген. Секта. Виконанню заговору перешкодило, що держ. влади вчасно довідалися про це. В зв'язку з цим арештовано в каварні Йоста в Берліні одного б. офіцера.

Справа Клайпеди.

З Генуї повідомляють, що президент Ради Союзу Народів іменував окрему комісію для перевірки справи Клайпеди. На чолі комісії стоїть американський фізисист Дейвіс, котрий на днях виїздив в тій справі до Європи. Завданням його є довести до порозуміння поміж Литвою і Радою Амбасадорів в справі автономії для Клайпеди.

інтерували в Америці в некористь еміграції. Навпаки, різні менше й більше політичні емігранти — мабуть через хронічне безробіття — завели в американській пресі такий дикий танець видовжув, наклепів й інсинуацій проти красних кр'гів, що це вкінці набридли вже й американським землякам і вони аж поплудно почали боронитися перед залливом емігрантської полтикої продукції. Страшного положення еміграції зовсім не спричинило українське громадянство Галичини. Спричинники лиха є поза краєм і го лиха загальною, яке в рівній мірі відбивається і на еміграції і на краю. У шан. професора різко пробивається нахил звужувати горизонти і причину нещастя не зносити — скажім — на місяць. А та головна причина є на землі і вона заливається: акт 14 березня 1923. І тинь того акту, як тинь нещасного Петра Шлемля, буде вічно супровожати наших дипломатів, які довгий час не тільки самі жили в штучному гіпнотичному сні, але також всіх і вся годували казками з тисяч і одної ночі. А найгірше в тому всьому, що далекоглядні дипломати навіть не всіляки добились вільного повороту емігранта на рідну землю. Шан. професор в тій справі подає спасенну думку, що — мовляв — „політичний і військовий еміграції треба акцією на міжнароднім полі вибороти дозвіл на поворот до дому“.

Таких фактичних, зручно й незручно підстроєних „помилко“ є далеко більше в статті проф. д-ра М. Лозинського. Не будемо на них звертати уваги, бо проста делікатність вимагає, щоби справу допомоги, яка все повинна бути подана голодуючим, не зв'язувати з питаннями иншого характеру.

В американській пресі від довшого часу йде дискусія на тему старокрасних відносин, акту 14 березня 1923, потреби або зайвості закордонного уряду і т. п. Зміст і форма тої дискусії в літніх місяцях м. р. прибрала були чисто американський характер. Менші й більші ділячі здебільшого оперували різко „патріотичними“ технічними термінами зі скарбниці еміграційного центру, скупивши їх в сучасно-американському соці. Тепер пристрасти починають втихати і починається більш зрівноважена і більш доцільна дискусія. Ми вже мали нагоду реферувати деякі голоси американської преси. Сьогодні хочемо поділитися з нашими читачами поглядом „Канадійського Українця“, органу еп. Н. Будки. В статті „Чи правительство Петрушевича в потрібне, чи ні?“ йде застана над тим, хто залинив катастрофу 14. березня 1923.

„Одно для нас певне і неспірне — лише „Кан. Українець“, — а імено не, що През. Петрушевич програє нашу справу без огляду на те, чи це сталося з його вини, чи з вини обставин, незалежних від нього. У других народів все так водиться, що чи то політичні провідники, чи волюководи на війні після програного в бою падають, а до керівників приходить нові люди. Навіть такий уж, як Лойд Джордж, мусів уступити після неуспішної політики з Кеалем Пашею На оправданні През. д-р Е. Петрушевича піднесено згідно з правдою лише те, що не він сам залинив програму. На це зложилось багато-багато причин, які у великій мірі лежали поза українським народом і През. Петрушевичем. Есеж такі наш успіх зв'язаний з іменем през. петрушевича. І для того належало би усім нам чимскорше витягнути відповідні конвенції і не доводити до крайности — на потіку ворага, През. Петрушевич повинен би був свої повноваження запасти в своїй руках Раді Амбасадорів і зложити, а не доводити до соблазнаючої дискусії над потребою існування Уряду. Коли до того часу ще сек-так було можна похитуватися на волю того абстрактного краю, то після гданської нага і не було вже ніякого сумніву, як дивитися на цілу серву українське суспільність в старім краю. Без усякого сумніву в історії народів бувають моменти, коли треба дещо свідати як людина і як нація“.

На чільних становищах нашого політичного проводу бажали б ми мати людей не лише технічних, але і волюводних, політично обдарованих і в житті досвідчених. Про детермінації наш політичний провід все і всюди мавало б до почути лиш одну річ: „чеський в. п.“. П-за тих жітть в колі не видаття з нього інших проєктів а пререкції чка. С-тя ж волюводів і в успіхах приходить нам, на жаль, ствердити що поза тою скромною „чесо-тою“, нічого там більше не було. Самим чесним веденням життя можна вправді осягнути Царство Небесне, аби довести Навід до високої державности, до того належить мати ще й немало інших „чесот“.

Виняті „Кан. Українець“ домагається, щоби при виборі людей на провідні місця не конче оглядатися на наших батьків з патентом віденської парламентарної школи та щоби новий орган періодично здавав перед якимсь красним органом звіти зі своєї фінансової господарки.

До становища і поглядів „Кан. Українець“ не маємо нічого додати.

Причину того, що не всі що постійно складають обов'язковий і проц. податок на „Рідну Школу“, добачув дехто в недостатці екаскутивні. Це не вірно. Для ека національна карність і громадянський обов'язок повинні бути більшим авторитетом, ніж багнет чужого жандарма.

НОВИНКИ.

— **Слізнення виходу „Діла“.** З прици від редакції польської, а саме технічних переносів в друкарні — винище число цього органу повязало із значним сплизнением.

— **Нова тантина конфіскація.** В останньому числі львівського прикуратура спеціально узяла заповула на нагляд, і то не тільки статті, але й в цілому інформант та новини. Крім двох тому конфісковано наголовок статті, який кілька разів повторяється у неконфіскованому тексті. Внора порівано передову статтю, що займалась останніми арештуваннями „патріотів польських“ в Варшаві, що чому

спечесено зовсім невдоволено, що виразно викинула зі змісту статті. Одночасно сконфісковано наголовок статті допису з підписом „Почесний до реквізиційних містрий“, і в голівках до новинки про обличчя старо-літвінської статті. Не дожило збачити, де саме у ній зложив дельсія і вимовки легкі небезпека для польської держави і суверенитет з поставлених пресомоз законів. Польська „соц. заїстина“, „демократична“ в „ліберальна“ преса приніла з захопленням днісію вголос вельчочі з мійст, муть, с-тава, який мовляв іспирувал масові ерсональні конфіскації. Очевидно, що оті великі проєкції свободи преси в цілім не зладжували і не будуть зрадкуюти майже-шого бажання покращити суттю щоденних конфіскацій „Діла“. То — мовляв — со інше“.

— **Після залізничної катастрофи.** В зв'язку з залізничною катастрофою від Бродів встановлено начальнича станції Рудки Почайська. Начальник цей через ведогляд не подав телефонної зв'язности сусідній станції про вїзд потягу з Рудки, наслідком чого наступала катастрофа двох потягів.

— **Обережно з набоном.** В Суховичах, пок. Збарж сільські хлопці заміняли гарматні кабіл. Один з хлопців Богдан Соляк забавляючись набоном кинув його до землі. Наступала екальонка, наслідком чого загинув Йосиф Шабанський, а 9-літній Богдан (Пашчик) тяжко поранений.

— **Епідемія самоубийств.** Майже що для преси натує нові випадки самоубийств, причиною яких є звичайно жудка, або неспаслива любов. На днях при вул. Личаківській ч. 4. поштою урядовица Марія Буфї вистрилом з револьвера поранила собі груди і по довших мукх закончила життя в ліжці. Причиною самоубийства нещаслива любов.

— **Підвищення готельної тарифи.** Львівський магістрат підвищив готельну тарифи на 100 процент з дня 16. с. в.

— **Смерть малярського композитора.** Відомий малярський композитор Георг Зіні помер наглою смертю дня 15. с. в.

— **Сензація в Празі.** Від дошого часу в Празі вр жали тілі доголоски про різні надужиття президента чеського сенату Прашека, про його спекуляції спиртом та інші брудні справи. Дійшло до того, що коли на польий рік у президента Чехословаччини записав Прашек з гратуляціями, Массарик не прийняв його. Скомпромітований президент сенату арікс всієї політичної ірщи, зложив мандат і сенаторські повноваження, виступив з партії і передав свою справу судам чести. Справа Прашека може бути навіть початком каблетної ірщи в Чехословаччині.

— **Один із найбагатших у світі.** Одна американська га ека залепався мало шквним завданням — парашувати насток фабрика та автономія Ари Ф га. Переїхувалиши на голітку, виїхала сума 840 мільона доларів. Радимо перегатувати на польські марки і волінути на бізнес польських державних фінансів!..

— **Матеріальна театральна система.** У Барселоні завалилась підчас театральної вистави частина театру, на щастя саме у частині буетів в опуст лого вестаблю Всеж — загинуло п'ять осіб, а 2 підчас панки в аудиторії потерпіло певне ч-ство осіб.

В дітях наша будуччина — наша доля і воля. Найкраще дбас про майбутність народу той, хто жертвує на „Рідну Школу“.

Курс грошей.

Львів, дня 16. січня 1924.

Нині теодатий курс, ціли вибівають ся при доміжк о 1000 до 200 тис. мп. Оборот середній.

Долар ам.	10,700,000—10,800,000
Долар канад.	9,500,000—9,600,000
Чеські корони	282,000—282,700
Лей	36,000—36,500
Фунт штерл.	47,000,000—48,000,000
Марка нім. стар. см. тис.	260,000—270,000
Франк франц.	445,000—445,500

Золото

20 кор.	47,250,000—48,000,000
20 франк.	44,000,000—45,000,000
20 марк нім.	50,000,000—60,000,000
10 рубл.	62,000,000—63,000,000

Срібло

Кор. австр.	770,000—780,000
5 коп.	3,500,000—4,000,000
фільореш	1,500,000—2,000,000
рубл.	3,100,000—3,200,000
копейки (за рубл.)	1,500,000—1,750,000

Вагьоризаційний франк на 17. с. м. усталено на 1,500,000 мп.

Даршав 16.1. Долари Зед. Держав 9,850,000.

Ч е к и: Бельгія 416,000 414,000 418,000 410 Голландія 3713 3700—4200—4200—41500 —41500. Новай Йорк як бежа. Париж 462,000 456,000 460,500 457,600 Прага 239,600 288 Шанхай 1,725,000 1,716, 1,732, 1,699, Відень 139, Італія 438, 436.

Швейцарія 16. січня 1924. Голландія 214.50 Новай Йорк 778.00, Лондон 24.50 Париж 25.60, Мадрид 24.92, Прага 16.80, Будапешт 0.8005, Бухарест 2.90, Белград 6.55, Софія 4.10, Відень 0.0081, 112.

Збіжжя бірма.

Львів, 16. січня 1924.

Біжжя легко оживило. Загальний оборот біжжя 80 тис. Трансваїл в оптовій ціні в бразилійській м'якш. Подляч покринає залотребування. Текендін адрержана — настій даліше резервованій з причиною виспулювання ціл.

Пшениця красна 1/2, з 1923 р. 36,000,000—37,500,000, жито галицьке 1/2, з 1923 року 24,000,000—25,000,000, ячмінь гал. бров. 18,300,000—19,000,000, овес галицький 1/2, з 1923 року 18,300,000—19,000,000, фасова крупа 01,000,000—00,000,000 фасова крупа 02—01,000,000, Кукурмада пшенична станція Санта 01,000—00,000,000, Баробел до Іли 0,000,000—0,000,000, Горех на Виктонія 00—00,000,000, Гречка 00,000,000—00,000,000, Кукурмада гречка 00,000,000.

Мука пшенична 65% 1 ^а	80,000,000*
„ „ „ „ 70% „	62,000,000*
„ „ „ „ 70% „	47,000,000*
„ жита 60	57,000,000*
„ „ 40% „	52,000,000*

Отруби пшени. нетто без мішка 12,000,000* жита 12,500,000*

* Цинь львівський млинський Львів

брутто за нетто включно з мішками.

Цинь розуміється в польській маркці за 100 кг. без споживного податку, мішка станія залудування. *) Цинь оптовий без трансваїл.

Ного допустять ще до Америки до черня 1924 р.

Число імігрантів, яке мало право приїхати до Зєднених Держав до 30. червня 1924 р. Можуть виїхати туди лише люди, які підлягають спеціальним постановам про візд. А ті спеціальні постанови є екальонка. Відд до Зєднених держав дозволений:

- 1) Державини уязників.
- 2) Чужинців у переїзді через Зєднені Держави до інших країн.
- 3) Чужинців, допущених законом до Зєднених Держав, які поминали тимчасово по державу для того, щоб через чужу територію дістались до другої частини Зєднених Держав.
- 4) Чужинців, які відвідують Зєднені Держави як туристи, купці або для приємности. Такі відвідання не можуть тревати довше, як 6 місяців. Коли відвратися, що воля чужинців, який відвідання приводом дістався сюди, остає доше, тоді його негайно депортується туди, звідки він приїхав.
- 5) Чужинців, до червня 5 літ без перерви жили в Канаді, Новофундленді, на Кубі, в Мексиці, в краях середньої і волудинової Америки або на островах, які лежать в найбільшій віддалі від американського континенту як острови Бервардія, 6) Чужинців, дітях порожня Зєднених Держав, які не мають ще 18 літ.
- 7) Чужинців, які повертаються в відвідання поза Америку. Ця постановка особливо важна для тих чужинців, які не мають ще жодної горожанської громадянської папери і в короткій часі

